Biuletyn Stowarzyszenia na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”

NR 3, Luty 2011

Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
„Niebieska Linia”
ul. Żurawia 16/20 Warszawa
pon. – pt. 9-15 tel. 22 499 37 33

Spis treści

Nr	Tytuł	Strona
1	Słowo wstępne	3
2	Zespoły Interdyscyplinarne w działaniach Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Białymstoku Bożena Sury	4
3	Pomoc osobom uwikłanym w przemoc w rodzinie - Gmina Brenna Renata Ciemała-Sojka	10
4	Działalność Telefonu Zaufania „Splin” Joanna Piękoś	13
5	Stereotypy, normy, przekonania: jak wpływają na zjawisko przemocy domowej i pomoc uwikłanym w nie rodzinom Maja Chaudhuri	16
6	Program stażowy w Centrum Pomocy Specjalistycznej Tomasz Majewski	21
7	Przykładowy Plan Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar	26
8	Oferta dla osób stosujących przemoc w rodzinie	28
9	Ogłoszenie o bezpłatnym seminarium	28

Szanowni Państwo!

To już trzeci numer Biuletynu Stowarzyszenia „Niebieska Linia”, który jak wiemy, cieszy się dużą popularnością. Wszystkim czytelnikom dziękujemy za miłe słowa kierowane pod naszym adresem. W tym numerze odnosimy się do aktualnego tematu tworzenia zespołów interdyscyplinarnych, poprzez opis działań ROPS w Białymstoku. Przedstawiamy również system pomocy ofiarom przemocy w rodzinie w Gminie Brenna. Dokonujemy prezentacji Telefonu zaufania SPLIN oraz publikujemy pracę studentki SWPS, dotyczącą stereotypów związanych z przemocą. Na koniec piszemy o stażu zawodowym w Centrum Pomocy Specjalistycznej przy Stowarzyszeniu na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”. Dodatkowo prezentujemy **przykładowy plan Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar**, powstały podczas zjazdu SPPWR II-go stopnia oraz zapraszamy na bezpłatne seminarium.

Zapraszamy do komentowania, proponowania tematów artykułów oraz wysyłania swoich tekstów na adres mailowy:

biuletynstowarzyszenia@gmail.com

W imieniu zespołu Stowarzyszenia „Niebieska Linia”
Ewelina Bazyluk

korekta Katarzyna Sawinda-Dziadecka

Zespoły Interdyscyplinarne w działaniach Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Białymstoku

Zacznijmy od pytania – czym są zespoły interdyscyplinarne? Podejście do tego zagadnienia uległo znacznej zmianie w wyniku nowelizacji Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Ustawa z dnia 10 czerwca 2010 roku o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125, poz. 842) wprowadza wśród wielu zmian – jako nowe zadanie własne każdej gminy, obowiązek tworzenia zespołu interdyscyplinarnego. Zgodnie z tą ustawą zespoły interdyscyplinarne stanowią obecnie element gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, na który składa się również obowiązek:

- opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- prowadzenia poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Należy jednak podkreślić, iż przede wszystkim zespół interdyscyplinarny jest metodą pracy, opartą na systemowej współpracy lokalnych instytucji, podmiotów i służb oraz na wielopłaszczyznowym podejściu do problemu przemocy w rodzinie. Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych – jako wdrożenie tej metody pracy w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie inicjowane było na terenie województwa podlaskiego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku we współpracy z Wydziałem Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Białymstoku i Centrum Ochrony Dziecka i Rodziny Polskiego Stowarzyszenia Pedagogów i Animatorów „Klanza" Oddział Białostocki, od 2005 roku. Przeprowadzono wówczas pierwsze szkolenia interdyscyplinarne pracowników socjalnych, policjantów i kuratorów sądowych, dotyczące współpracy w ramach realizacji procedury „Niebieskie Karty".

Następnie w latach 2006 – 2009, we wszystkich powiatach województwa podlaskiego przeprowadzono cykl szkoleń pt. „Praca metodą Lokalnych Zespołów Interdyscyplinarnych", jako proces doskonalenia zawodowego pracowników służb oraz instytucji pomocowych w obszarze pracy interdyscyplinarnej. W oparciu o przeprowadzone szkolenia wyłoniono 7 podmiotów z terenu woj. podlaskiego do pełnienia funkcji tzw. Lokalnych Koordynatorów – jako wybranych placówek/instytucji, mających wpływ na lokalną politykę profilaktyczną i pomocową, tj.:

- Katolicki Ośrodek Wychowania i Terapii Uzależnień „METANOIA" w Czarnej Białostockiej,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie,
- Centrum Ochrony Dziecka i Rodziny PSPiA KLANZA Oddział Białostocki,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Łomży,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Suwałkach,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Suwałkach,
- Kolneńskie Stowarzyszenie „RODZINA" w Kolnie.

Wg obecnych uregulowań funkcję tę można porównać z zadaniami Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego. Opracowano również „Niezbędnik" zawierający informacje merytoryczne, prawne i proceduralne, pomocne przy tworzeniu oraz prowadzeniu LZI. Praca metodą „Lokalnych Zespołów Interdyscyplinarnych" w w/w niezbędniku określona została jako przełomowe rozwiązanie, jeżeli chodzi o sposób podejścia do wykonywanych zadań przez podmioty zajmujące się działaniami pomocowymi, stanowiąc usprawnienie i nadanie formy ich współpracy. Punktem wyjścia tej metody pracy jest założenie, że w każdym środowisku lokalnym są instytucje, organizacje (szkoły, ośrodki pomocy społecznej, Policja itd.) czy osoby (pedagodzy, lekarze, kuratorzy itd.) działające na rzecz wsparcia dziecka i rodziny. Istnieje zatem konieczność systemowej i kompleksowej współpracy tych środowisk – wymiany informacji, spostrzeżeń w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów. Współpraca w takim wymiarze stanowi zaplecze merytoryczne i wsparcie emocjonalne dla osób, które na co dzień samodzielnie realizują zadania pomocowe. Żaden pojedynczy specjalista ani instytucja nie są w stanie wszechstronnie i wyczerpująco zareagować na każdorazowe

doniesienie o problemie. Stosowany przez zespół interdyscyplinarny wielopłaszczyznowy sposób podejścia do problemu obejmuje nie tylko wspólne badanie przypadku, ale również zespołowe pojmowanie decyzji, wykraczające poza pojedyncze możliwości i kompetencje. Tego rodzaju działania wymagają pełnego uczestnictwa i współpracy członków zespołu, którzy wnoszą swoją wiedzę, umiejętności oraz zdolności w pracę zespołową. Członkowie zespołu nadal odpowiedzialni są za realizację własnych ról zawodowych, jednocześnie jednak uczą się brać pod uwagę zadania i odpowiedzialność innych. Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych podnosi efektywność działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, skutkuje bowiem:

- zwiększeniem społecznego zaangażowania w sprawy przeciwdziałania zjawiskom negatywnym,
- podejmowaniem trafniejszych decyzji przez instytucje włączone w interwencję,
- ujednoliceniem procedur rozwiązywania problemów,
- bardziej efektywnym wykorzystaniem środków, jakimi dysponują instytucje oraz kompatybilnością ich zastosowania,
- poszerzeniem kompetencji i doświadczeń profesjonalistów,
- spowolnieniem procesu wypalenia zawodowego specjalistów,
- podnoszeniem prestiżu profesjonalistów w lokalnej społeczności.

Wszystkie powyższe cechy charakteryzujące pracę metodą LZI znalazły swoje odzwierciedlenie w uregulowaniach wspomnianej na wstępie zmiany ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny w przedmiotowym rozumieniu to grupa współpracujących ze sobą, w sposób skoordynowany i systematyczny, specjalistów z różnych dziedzin, reprezentujących wymienione w ustawie instytucje lokalne – odpowiedzialne za realizację zadań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Obowiązek tworzenia zespołów został określony na poziomie gminy, tak aby pomoc i wsparcie rodziny były dostępne w jej najbliższym otoczeniu. W skład gminnego zespołu interdyscyplinarnego wchodzą więc przedstawiciele:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- Policji,

- oświaty,
- ochrony zdrowia,
- organizacji pozarządowych,
- oraz kuratorzy sądowi.

Ponadto w skład zespołu mogą wchodzić prokuratorzy oraz przedstawiciele innych niż w/w podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w zależności od uwarunkowań i możliwości lokalnych. Ustawa określiła formalną procedurę tworzenia i podstawy funkcjonowania gminnego zespołu interdyscyplinarnego. Tryb i sposób powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania określa Rada Gminy w drodze uchwały. Podstawą do powołania i funkcjonowania zespołu interdyscyplinarnego jest zawarcie porozumień między wójtem, burmistrzem albo prezydentem miasta a podmiotami wchodzącymi w skład zespołu interdyscyplinarnego. Zawarcie porozumienia ma istotny wpływ na działanie zespołu interdyscyplinarnego w kontekście zapisu, iż członkowie zespołu wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych i zawodowych. Dlatego też porozumienie stanowi jednocześnie formę zobowiązania do zapewnienia i stworzenia możliwości udziału w posiedzeniach i pracach zespołu wytypowanych przedstawicieli, właśnie w ramach wykonywania swoich obowiązków służbowych i zawodowych. Na podstawie zawartych porozumień przedstawiciele podmiotów wchodzących bezpośrednio w skład zespołu interdyscyplinarnego powinni być wskazani imiennie. Zespół interdyscyplinarny powoływany jest przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta. Przewodniczący zespołu jest wybierany na pierwszym posiedzeniu zespołu spośród jego członków. Sposób wyboru przewodniczącego winien być określony w uchwale Rady Gminy. Kolejne posiedzenia zwołuje przewodniczący zespołu, w zależności od zgłoszonych potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na trzy miesiące. Zespół interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z występowaniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. Zadania zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych określone zostały w ustawie.

Powyższe uregulowania stanowią niezwykle ważne wsparcie w procesie sformalizowania tworzenia i funkcjonowania zespołu interdyscyplinarnego - jako obowiązku każdej gminy. Obowiązek taki został wprowadzony celem ujednolicenia procedur w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, tak aby praca interdyscyplinarna rozwijała się we wszystkich gminach, z zapewnieniem tej formy pomocy i wsparcia każdej rodzinie jej potrzebującej.

Jak wspomniano wcześniej, metoda pracą LZI wdrażana była na terenie województwa podlaskiego w oparciu o zaangażowanie lokalne, z wykorzystaniem wsparcia oferowanego przez ROPS w Białymstoku już w latach 2007-2009 i skutkowała powstaniem zespołów interdyscyplinarnych tam, gdzie środowisko lokalne wykazało chęć i potrzebę powołania takiego zespołu, również na szczeblu powiatu. Podstawę powołania zespołu stanowiło wówczas przeświadczenie o skuteczności jego działania i dostrzeżenie korzyści płynących zarówno dla instytucji, całego środowiska lokalnego jak i konkretnej rodziny z problemem przemocowym. Obecnie więc, kiedy tworzenie zespołu interdyscyplinarnego jest obowiązkiem każdej gminy, należy zadbać o odpowiednie przygotowanie do pracy tą metodą, tak aby praca w zespole (i dalej w grupie roboczej) postrzegana była nie tylko w kategoriach ustawowego obowiązku, ale przede wszystkim pod kątem korzyści, jakie przynosi, gdyż o skuteczności działania zespołu decydować będzie przede wszystkim nastawienie członków zespołu do pracy interdyscyplinarnej.

Przygotowanie gmin do wykonania tego zadania na terenie województwa podlaskiego następuje poprzez realizację przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Biuro Projektu w Białymstoku – projektu systemowego „Cykl dla Lokalnych Zespołów Interdyscyplinarnych". Projekt realizowany jest w zakresie Priorytetu VII POKL w ramach projektu „Bądź Aktywny, Bądź Najlepszy – szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla kadr instytucji pomocy społecznej", współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007–2013. „Cykl dla Lokalnych Zespołów Interdyscyplinarnych" został opracowany i wprowadzony do projektu w roku 2009 jako wsparcie szkoleniowo-doradcze, w oparciu o analizę potrzeb i wcześniejsze doświadczenia szkoleniowe ROPS

w Białymstoku, celem usprawnienia współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie zapobiegania i zwalczania problemów społecznych. Cykl dla LZI w 2010 roku obejmował następujące formy:

- **wyłonienie koordynatora LZI,** zapewniającego sprawną realizację modułu oraz wsparcie merytoryczne i organizacyjne gmin w zakresie tworzenia zespołów interdyscyplinarnych,
- **warsztaty szkoleniowe** w łącznym wymiarze 24 godzin dydaktycznych dla dwóch grup szkoleniowych, przy czym zasady rekrutacji osób określały wyłonienie reprezentacji gminy, złożonej z pracownika ośrodka pomocy społecznej oraz co najmniej dwóch przedstawicieli podmiotów wchodzących w skład zespołów interdyscyplinarnych. Przedmiotowe szkolenie spotkało się z bardzo dużym zainteresowaniem ze strony podlaskich gmin. Do cyklu zgłosiły się 44 gminy, które wytypowały łącznie 175 uczestników. W efekcie przeszkolono 66 osób z 20 gmin, w tym 27 przedstawicieli z ośrodków pomocy społecznej, 5 przedstawicieli Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, 8 przedstawicieli Policji, 18 – oświaty, 5 - ochrony zdrowia, 2 kuratorów sądowych i 1 przedstawiciela organizacji pozarządowej. Tematyka warsztatów obejmowała m.in. formalne i prawne aspekty pracy lokalnego zespołu interdyscyplinarnego, w tym tworzenie LZI krok po kroku, misję i znaczenie LZI, opracowanie dokumentacji indywidualnej dla poszczególnych zespołów, określenie systemu pracy danego zespołu-cykliczności, zasad liderowania i dokumentowania posiedzeń, zadań, obowiązków i uprawnień poszczególnych służb/instytucji, ochronę danych osobowych w ramach LZI, prawa i obowiązki poszczególnych członków LZI oraz analizę konkretnych przypadków;
- **doradztwo specjalistyczne**, poprzez konsultacje z wyłonionymi specjalistami w łącznym wymiarze 200 godzin. Doradztwo obejmowało zagadnienia z obszaru prawnego, psychologiczno-terapeutycznego i pracy socjalnej. Realizowane było indywidualnie, grupowo (w ramach dyżurów doradców w siedzibie ROPS w Białymstoku oraz w miejscu wskazanym przez beneficjenta, np. podczas posiedzenia zespołu interdyscyplinarnego), telefonicznie i mailowo.

Mając na uwadze potrzebę wsparcia podlaskich gmin w procesie tworzenia zespołów interdyscyplinarnych, w ramach „Cyklu dla LZI" opracowane zostały także materiały pomocniczo-informacyjne w postaci opisu procedury tworzenia zespołu interdyscyplinarnego oraz wzoru niezbędnych dokumentów (uchwały Rady Gminy, porozumienia i zarządzenia wójta/burmistrza/prezydenta miasta). Materiały powyższe zostały udostępnione na stronie internetowej Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Białymstoku do wykorzystania, po uprzednim dostosowaniu do lokalnych warunków i akceptacji przez obsługę prawną gminy.

Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych jest procesem opartym na zaangażowaniu, wiedzy, umiejętnościach i współpracy. Zrealizowane na terenie województwa podlaskiego w/w działania utwierdzają nas o potrzebie ich kontynuowania w przyszłych latach, w szczególności w zakresie doskonalenia umiejętności interdyscyplinarnej pracy zespołowej, tak aby wszyscy poczuli, że praca tą metodą - również jako obowiązek wprowadzony ustawą - nie stanowi przysłowiowej „kuli u nogi" lecz buduje znaczące fundamenty do profesjonalnej i bardziej efektywnej współpracy.

Bożena Sury
Koordynator dla cyklu LZI

Pomoc osobom uwikłanym w przemoc w rodzinie - Gmina Brenna

Mówiąc o pomocy osobom krzywdzonym, dziecku czy dorosłemu, należy zawsze pamiętać o całej rodzinie i jej różnych problemach. Najczęściej członkowie rodziny, jak i sama ofiara przemocy, utrzymują w tajemnicy fakt stosowania przemocy. Do ujawnienia dochodzi w skrajnych przypadkach, zazwyczaj, gdy ma się do czynienia z ingerencją prawną, działaniami instytucji, jaką jest pomoc społeczna. Niezwykle ryzykowna jest decyzja, aby pomocy ofiarom przemocy i ich rodzinom udzielać w pojedynkę. Praca z takimi rodzinami wymaga bowiem podejścia interdyscyplinarnego, czyli angażującego specjalistów z różnych dziedzin. Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy

Społecznej w Brennej w porozumieniu z Pełnomocnikiem Wójta do spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Brenna, w 2008 r. zarządzeniem Wójta Gminy Brenna powołali Interdyscyplinarny Zespół Rozwiązywania Problemów Społecznych. Od pracowników pomocy społecznej wymaga się ciągłego unowocześniania metod w realizacji jej zadań jak również poszukiwania nowych rozwiązań, nawiązywania partnerstwa instytucjonalnego w celu rozwiązywania problemów społecznych, do których między innymi należy przemoc. Kryzys gospodarczy, wzrastające bezrobocie, migracje w celach zarobkowych i, co zatym idzie, sieroctwo społeczne, to tylko niektóre z czynników powodujących destabilizację rodziny, pogorszenie warunków rozwoju dzieci, a nierzadko również krzywdzenie. Należy pamiętać, że przemoc domowa zdarza się we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia i sytuacji ekonomicznej, jak również, iż nie kończy się sama, a pierwszym krokiem do jej przerwania jest przełamanie izolacji i milczenia. Głównym celem IZRPS jest wdrażanie innowacyjnych instrumentów, pozwalających na większą skuteczność działań Gminy w zakresie zadań objętych pomocą społeczną, przeciwdziałanie alkoholizmowi, narkomani, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Cele szczegółowe to wsparcie rodzin mających problem w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, przeciwdziałanie zjawisku przemocy i uzależnień, profilaktyka i podniesienie świadomości społecznej, zapobieganie szeroko pojmowanemu wykluczeniu społecznemu, jak również zwiększanie skuteczności obecnych działań, skierowanych na kompleksową pomoc rodzinie. W skład zespołu wchodzą: kierownik GOPS – jako przewodniczący, pełnomocnik Wójta ds. RPA i PN – zastępca przewodniczącego, pracownicy socjalni, pedagodzy szkół, funkcjonariusze Komisariatu Policji - w tym przede wszystkim dzielnicowi rejonu gminy, kuratorzy sądowi: pion karny i rodzinny, pracownicy Niepublicznych Ośrodków Zdrowia. Misją zespołu jest wypracowanie modelu współpracy międzyinstytucjonalnej, prowadzącej do zwiększenia efektywności w zespołowym rozwiązywaniu problemów społecznych na terenie Gminy Brenna. Przewodniczący Zespołu organizuje spotkania – przeważnie raz w miesiącu w pełnym składzie, ponadto pomiędzy członkami zespołu funkcjonuje stały kontakt telefoniczny, jak również członkowie zespołu

spotykają się dodatkowo na wniosek członka zespołu. Zespół pracuje w oparciu o procedurę, która ujęta jest w regulaminie. Należy również wspomnieć, iż idea pracy interdyscyplinarnej w zakresie udzielania pomocy rodzinom problemowym ze szczególnym uwzględnieniem interwencji kryzysowych wiąże się ze zorganizowaniem wsparcia w postaci schronienia dla ofiar przemocy, wsparcia psychoterapeutycznego, prawnego. W związku z tym w 2008 r. nawiązaliśmy ścisłą współpracę ze Stowarzyszeniem Pomocy Wzajemnej „Być Razem" w Cieszynie, w ramach której przewidziano zabezpieczenie potrzeb: schronienia, wyżywienia, interwencji kryzysowej, wsparcia prawnego, mediacji, treningu umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach, telefon zaufania, pomoc w usamodzielnianiu się na rynku pracy, pomoc w adaptacji w środowisku, poradnictwo psychologiczne, terapię, grupy wsparcia, grupy terapeutyczne – w szczególności dla członków rodzin z problemem alkoholowym oraz dla dzieci i młodzieży, pomoc socjalną jak również stałe wsparcie terapeutyczne na terenie Gminy Brenna.

W pierwszym roku działalności porozumienia z pomocy skorzystało ogółem 50 osób, z czego z programu prawno-psychologicznego skorzystało 28 osób, ze schronienia w Hostelu „Przeciw Przemocy – Wyrównać Szanse" – 3 osoby, ze schronienia Domu Matki i Dziecka „Słonecznik" – 2 osoby, ze wsparcia terapeutycznego na terenie Punktu terapeutycznego – 25 osób. Tak duże zainteresowanie programem już w pierwszym roku jego wdrożenia, świadczy o tym, jak wiele potrzeb istnieje w tym obszarze. W ramach prac Zespołu na terenie GOPS zorganizowano również wsparcie prawne tj. porady z zakresu prawa, orzecznictwa, pisania wniosków i innych pism. Funkcję konsultantów pełnią: prawnik, kuratorzy – pion karany i rodzinny, pełnomocnik ds. RPA, Pracownicy Socjalni, Kierownik GOPS. Gmina Brenna zawarła również porozumienia z: Gminą Skoczów, dotyczące zakresu i trybu współpracy w dziedzinie rozwiązywania problemów społecznych gmin; Klubem Pracy O.H.P. w Skoczowie oraz z Powiatowym Urzędem Pracy w Cieszynie. Obecnie wszelkie rozpoczęte inicjatywy związane z rozwiązywaniem problemów społecznych służą wzmocnieniu istniejącego systemu pomocy rodzinie. Ścisła współpraca ułatwia przepływ informacji, określenie potrzeb rodziny, przygotowanie

spójnego planu pomocy. Zatem priorytetem działań jest zintegrowane oddziaływanie na rodzinę, budowanie dla niej sieci wsparcia oraz wspomaganie dzieci poprzez wyposażenie rodziców w umiejętności prawidłowego pełnienia roli rodzica, przeciwdziałanie szeroko rozumianym patologiom oraz łamaniu prawa. Na dzień dzisiejszy praca Interdyscyplinarnego Zespołu Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Brenna oceniana jest jako bardzo efektywna. Szczelny przepływ informacji zapobiega bierności instytucjonalnej na skutek niewiedzy pracowników instytucji. Podejmowanie wspólnych działań minimalizuje sytuacje powielania wniosków, czy niepodejmowania działań na skutek niewiedzy. Podział zadań natomiast z jednej strony powoduje rozłożenie obowiązków, z drugiej zaś ponoszenie wspólnej odpowiedzialności za każdą podjęta interwencję.

Renata Ciemała-Sojka
Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brennej

Działalność Telefonu Zaufania „Splin”

Pragnę podzielić się uwagami i doświadczeniami z pracy w Telefonie Zaufania „Splin”.

Telefon Zaufania „Splin” powstał w 1994 roku w Gliwicach. Naszym głównym założeniem była chęć niesienia pomocy osobom, które z różnych powodów tej pomocy potrzebują , w szczególności osobom przeżywającym różnego rodzaju trudności życiowe, zniechęconym, przygnębionym, depresyjnym, a przede wszystkim bardzo osamotnionym w swoim problemie.

Od 2002 roku działamy w ramach Stowarzyszenia Pomocy Linia Nadziei „SPLIN”. Przez te wszystkie lata przechodziliśmy przez różne etapy działalności. W pewnym momencie zauważyliśmy, że w czasie dyżurów odbieramy coraz mniej telefonów. Przypuszczalnie mogło wynikać to z tego, że znacznie bardziej popularnym i tańszym sposobem komunikowania się ludzi stał się Internet. Przez kilka lat łączyliśmy te dwa rodzaje komunikacji z

naszymi klientami, a więc prowadziliśmy rozmowy telefoniczne oraz rozmowy na internetowym czacie. Stopniowo internetowy telefon zaufania zyskiwał coraz większe powodzenie, a obecnie nasza działalność prowadzona jest tylko przez Internet.

Jako Stowarzyszenie stworzyliśmy własną stronę internetową: www.splin.prv.pl. Wchodząc na nią, można zapoznać się z ogólnymi informacjami na temat funkcjonowania telefonów zaufania, a także wejść na czat „Splinu". Nasz zespół liczy obecnie 7 osób. Są wśród nas psychologowie, pedagodzy, socjolog i kuratorzy sądowi. Od 2002 roku pracujemy na zasadzie wolontariatu. Dyżurujemy w każdy wtorek i środę w godzinach 21-22.00. Poza tym każdy może napisać do nas internetowy list, na który bezzwłocznie odpowiadamy.

Z naszej pomocy korzystają zazwyczaj ludzie młodzi, którzy na co dzień korzystają z Internetu. Dzięki anonimowości, jaką gwarantuje ten sposób komunikacji, czują się oni bardziej komfortowo i bezpieczniej niż podczas rozmowy telefonicznej. Poza tym kontakt internetowy jest znacznie tańszy, co ma szczególne znaczenie w przypadku młodzieży uczącej się. Warto też dodać, iż ludzie młodzi na co dzień posługują się telefonami komórkowymi, a ceny połączeń są często bardzo wysokie i trudno prowadzić długą rozmowę.

Praca konsultantów na czacie jest stosunkowo trudna. W tradycyjnym telefonie głos w słuchawce daje konsultantowi pewne informacje o rozmówcy. Pisane na czacie zdania mówią niewiele. Konsultant dyżurujący na czacie nie ma żadnych wskazówek dotyczących nastroju rozmówcy, tonu jego głosu, emocji towarzyszących trwającej rozmowie. To wszystko zastępowane jest emotikonami, co nie do końca oddaje prawdziwe emocje. Każdy dyżur na czacie Telefonu Zaufania jest dla konsultantów dużym przeżyciem i zawsze, gdy tylko czujemy taką potrzebę, konsultujemy między sobą swoje rozmowy i sposób ich prowadzenia.

Problemy, z którymi zgłaszają się do nas rozmówcy, oceniamy jako bardzo poważne. Rzadko klienci rozmawiają z nami dla żartu, albo żeby nas sprawdzić. Porównując rozmowy telefoniczne z internetowymi, zauważamy przede wszystkim to, że o wiele mniej rozmówców oczekuje od nas informacji

czy też konkretnej porady, jak to często bywa w lokalnych telefonach zaufania. Nie oczekują też działań interwencyjnych, ale chcą przede wszystkim porozmawiać, spędzić z kimś czas, zwierzyć się, uzyskać pewność, że pomimo poważnego problemu mają szansę na zmiany, na normalne funkcjonowanie w społeczeństwie, w grupie, czy też w rodzinie.

Naszymi rozmówcami są najczęściej licealiści i studenci, charakteryzujący się wiedzą i bystrością w różnych tematach, co można wywnioskować po sposobie wyrażania myśli oraz po poziomie wiadomości ogólnych.

Pozyskaliśmy grupę tzw. „stałych rozmówców", którzy regularnie odwiedzają nas i opowiadają o tym, co udało im się osiągnąć i nad czym muszą jeszcze popracować. Bardzo często nakłaniamy naszych rozmówców do podjęcia terapii i zdarza się, że otrzymujemy informacje zwrotne o tym, że terapia, przed którą tak się bronili, została podjęta i daje rezultaty.

Spora grupa ludzi, z którymi rozmawiamy doznaje lub doznawała w przeszłości różnego typu przemocy, bardzo często na tle seksualnym. Wszyscy konsultanci są przeszkoleni z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a część zespołu także z zakresu Terapii Skoncentrowanej na Rozwiązaniach. W naszych rozmowach staramy się stosować elementy tego podejścia. Podążamy za klientem, wspólnie szukamy i budujemy najlepsze dla niego rozwiązania, stosowne do sytuacji, w jakiej w danym momencie się znajduje. Nasze pytania zgodne z TSR czasem budzą zdziwienie, klienci są zaskoczeni, proszą o czas, żeby przygotować odpowiedź. Uważamy, że pytania te pobudzają do refleksji oraz zmuszają do przewartościowania pewnych spraw.

Naszym zdaniem internetowa forma działalności Telefonu Zaufania zdaje egzamin. Mimo braku reklamy mamy rozmówców z całej Polski. Średnio na dyżur „przychodzi" do nas około 4 - 8 osób. Część rozmów toczy się na ogólnym czacie, a część w tzw. „pokojach prywatnych", gwarantujących intymność i dyskrecję. Fakt, że nasi rozmówcy wracają do nas, świadczy o

potrzebie takiej formy kontaktu dla szczególnej grupy rozmówców, korzystającej na co dzień z Internetu.

Joanna Piękoś
Prezes Stowarzyszenia Pomocy Linia Nadziei „Splin"

Stereotypy, normy, przekonania: jak wpływają na zjawisko przemocy domowej i pomoc uwikłanym w nie rodzinom

Stereotyp jest definiowany (Wojciszke, 2002) jako uogólniona reprezentacja grupy osób wyodrębnionych z uwagi na jakąś łatwo zauważalną cechę określającą społeczną tożsamość (tzw. wskaźniki dyskryminujące społecznie jak płeć, rasa, wiek). Reprezentacja ta jest podzielana przez jakąś społeczność – grupę lub kulturę, wywodzi się zatem z norm i przekonań przekazywanych z pokolenia na pokolenie. Stereotypy charakteryzują się tym, że są sztywne, odporne na zmiany, nadogólne i nietrafne. Stosowanie stereotypów jest nieuniknione – człowiek jest oszczędny poznawczo i zwykle nie może pozwolić sobie na analizowanie wszystkich dostępnych informacji. Stosowanie ich przynosi więc jednostce korzyści takie jak: utrzymanie spójności w grupie, uzasadnienie ładu społecznego i sprawiedliwości społecznej lub ochrona poczucia własnej wartości. Normy odnoszą się do zachowań społecznie pożądanych (tak jak stereotypy, przez konkretną kulturę). Określają, jak każda jednostka powinna zachować się w danej sytuacji – jakie postępowanie jest moralnie słuszne, co jest dozwolone, a co zakazane. W swojej pracy skupię się głównie nad wypływem stereotypów, norm i przekonań na sytuację kobiet uwikłanych w przemoc domową.

Rozważania warto zacząć od wyodrębnienia stereotypów płci (Bem, 1981), czyli przekonań o tym, jakie cechy zachowania są charakterystyczne i pożądane dla każdej z płci. Wliczamy do tego również wszystkie role społeczne, wygląd zewnętrzny, styl komunikacji i cechy osobowości. Stereotypy płci przyswajane są już od najmłodszych lat poprzez bezpośrednią

naukę, obserwację i nagradzanie zachowań określanych jako „dobre i właściwe" dla chłopców lub dziewczynek. Z badań (Bem, 2000) wynika, że 80% dwulatków potrafi rozpoznać płeć na podstawie typowego damskiego-męskiego uczesania lub ubioru, jednak mniej niż połowa potrafi rozpoznać płeć nagiego dziecka. Wynika z tego, że definicyjną cechą płci są artefakty kulturowe a nie biologiczne różnice. Jaka jest treść stereotypów płciowych? Międzykulturowe badania Williamsa i Best (1990) wykazały, że we wszystkich badanych krajach mężczyźni uważani są za bardziej dominujących, niezależnych, agresywnych (cechy stereotypowo męskie to np. pewny siebie, zaradny, zdolny, odważny, indywidualista). Kobiety uważane są natomiast za uczuciowe, uległe i zorientowane na podtrzymywanie stosunków międzyludzkich (cechy stereotypowo kobiece to np. uległa, zależna, słaba, nieśmiała, bez ambicji, wrażliwa). Analizując sytuację kobiet na przestrzeni wieków, istnienie takich stereotypów zupełnie nie dziwi. Rola kobiety ograniczała się jedynie do zajmowania się domem i wychowywania potomstwa. Nie mogła pełnić ważnych funkcji państwowych, nie miała prawa do głosowania, nie zarabiała pieniędzy – nigdy nie uczestniczyła w życiu społeczno-politycznym jako równorzędna osoba wobec mężczyzn. Pomimo tego, że żyjemy w XXI wieku i pojawił się model kobiety „wyzwolonej i niezależnej", dziewczynki nadal socjalizuje się do bycia posłusznymi, pełnymi troski, gotowymi pracować na rzecz mężczyzny i rodziny, co jest określane „naturalnym powołaniem kobiety".

Jakie są konsekwencje stereotypów płci? Kobiety i mężczyźni mogą wykształcić odmienne pojęcie własnego Ja – myślą o sobie i prezentują się innym w odmienny sposób, co wpływa na różnice w doświadczaniu świata i zachowaniu. Interpersonalne skutki stereotypu powodują, że mężczyźni i kobiety odmiennie traktowani są przez innych ludzi i instytucje społeczne. Badania pokazują (Cross, Madson, 1997), że mężczyźni o wiele częściej wykształcają „Ja niezależne" (Ja jako autonomiczna jednostka) a kobiety „Ja współzależne" (Ja jako jednostka powiązana z innymi ludźmi). W odniesieniu do przemocy domowej stereotypy i sztywność myślenia ma fatalne konsekwencje. Kobieta postrzegana jako istota słaba i zależna może stać się

ofiarą ogólnego błędnego przekonania: „Kobieta bez mężczyzny jest nic nie warta". Strach przed zostaniem uznaną za „starą pannę" lub „nie w pełni kobietę", „lesbijkę" może hamować odejście od przemocowego partnera. Obawy związane są również z sytuacją ekonomiczną – kobiety boją się, że nie znajdą pracy i nie będą miały z czego utrzymać dzieci – „Bez niego sobie nie poradzę", „Kto nas utrzyma?". Dzieje się tak zwłaszcza, gdy partner stosujący przemoc nie pozwalał kobiecie pracować zawodowo. W takiej sytuacji trzeba pomóc kobietom w odkrywaniu zasobów, jakie posiadają, zdolności, które pozwolą znaleźć pracę, własne mieszkanie, wsparcie znajomych.

Jednym z mitów na temat przemocy jest przekonanie że „ofiara jest sama sobie winna". Mechanizmem psychologicznym odpowiedzialnym za ten stereotyp może być wiara w sprawiedliwy świat (Lerner i Miller, 1978). Wynika z niego, że ludzie dostają to, na co zasłużyli, dobre zdarzenia przytrafiają sie dobrym ludziom, a złe zdarzenia spotykają złe osoby ze względu na ich złe cechy albo na to, że w danej sytuacji zachowały się niezgodnie z zasadami. Obwinianie ofiary pozwala na zniesienie odpowiedzialności ze sprawcy, co daje złudne poczucie kontroli. Kontrola ta polega na myśleniu: „Jeżeli będę postępować według określonych zasad, nie spotka mnie nic złego". U ofiary może przejawiać się to myśleniem: „Gdybym powiedziała/nie powiedziała, zrobiła/nie zrobiła tego... nie doszło by do przemocy". Atrybucja winy nie zostaje przypisana sprawcy, a osoba doznająca przemocy wierzy, że poprzez zmianę swojego zachowania jest w stanie powstrzymać agresję. Winę ofierze bardzo często przypisują również służby porządkowe takie jak policja lub straż miejska, rodzina i bliscy znajomi. Postawa ta chroni przed myśleniem „Skoro tak straszne zdarzenie spotkało niewinną osobę, mnie też może spotkać" i pozostawia świat przewidywalny. Zadając pytania takie jak „Po co pani go sprowokowała?", „ Widocznie pani partner musiał mieć powód, żeby tak się zdenerwować", „To po co pani rozmawiała z tamtym mężczyzną?", podtrzymują przypisywanie sprawstwa ofierze i utrudniają uwolnienie się z toksycznego związku. Nigdy nie wolno zapomnieć, że całkowitą odpowiedzialność za przemoc ponosi sprawca, bez względu na to, co zrobiła ofiara.

W Polsce istnieje bardzo silne przekonanie, podtrzymywane przez kościół katolicki oraz polityków: „Rodzina to świętość". Wynika z niego, że lepiej, aby istniała zła rodzina w swojej tradycyjnej formie, niż aby ta forma miała się zmienić. Rozpad rodziny spowoduje tylko kryzys fundamentalnych wartości. Jaką jednak wartość ma rodzina, w której dochodzi do przemocy? Wartościowa rodzina to taka, która zapewnia bezpieczeństwo, miłość, daje wsparcie. Z mitu „Świętości rodziny", wynika kolejny – „Kobieta powinna poświęcić się dla dobra dzieci i rodziny", „Dzieci powinny mieć ojca", „Lepszy zły ojciec, niż żaden", „W sprawy rodziny nie należy się mieszać". Wychowywanie się w rodzinie, w której dochodzi do przemocy ma fatalne skutki dla dzieci. Nawet gdy dziecko nie doświadcza przemocy bezpośrednio, z teorii społecznego uczenia się (Bandura, 1973;1977;1986) wynika, że już poprzez samą obserwację przemocy dzieci nabywają nieprawidłowe wzorce: rozwiązywania konfliktów (poprzez agresję i prawo silniejszego) i relacji między kobietą a mężczyzną. Innymi skutkami pośredniego lub bezpośredniego doświadczenia przemocy (Milner, Crouch, 1999) są dla dzieci: niskie poczucie własnej wartości, lęk, zachowania autodestrukcyjne, niezdolność do nawiązywania ufnych relacji z innymi, niski poziom kompetencji społecznych, wrogość, agresja i gniew. Dlatego przekonanie, że rozwód sam w sobie i wychowywanie się bez jednego rodzica ma destrukcyjne konsekwencje dla dziecka, jest błędne. Wyniki badania nad wpływem rozwodu na dobrostan dzieci (Amato, Keith, 1991) pokazały, że na pogorszenie funkcjonowania dziecka najbardziej wypływa konflikt i wzajemna wrogość między rodzicami. Dla dobra dzieci należy dążyć do zerwania dysfunkcyjnego związku, pokazania wzorców relacji opartych na wzajemnej miłości i dobrym traktowaniu. Dzięki temu może nie dojść do zjawiska międzypokoleniowego przekazywania krzywdzenia, tzw. „cyklu przemocy" (Gelles, 1997) – krzywdzone dzieci mają większe prawdopodobieństwo zostać krzywdzącymi rodzicami w przyszłości.

W odniesieniu do przeciwdziałania przemocy w rodzinie, niesienie pomocy może utrudniać myślenie „Skoro kobieta nie opuszcza partnera, to znaczy, nie jest tak źle", „Ona na pewno wyolbrzymia sprawę" lub „Maltretowane kobiety

to masochistki". Ważne jest zrozumienie jakie psychiczne konsekwencje może mieć przemoc oraz jak wpływa ona na niemożność poradzenia sobie z sytuacją. Będąc w związku z partnerem, od którego często zależą najdrobniejsze decyzje w życiu ofiary, może dojść do wytworzenia się syndromu wyuczonej bezradności (Seligman, 1975). Polega ono na tym, że gdy próby zmiany sytuacji nie przynoszą efektu, człowiek traci poczucie kontroli, wycofuje się, zaprzestaje podejmowania jakichkolwiek działań, gdyż ma przekonanie, że żadne działanie nie przyniesie oczekiwanego efektu. Stan takiego pesymizmu wynika także z przypisywania zdarzeniom negatywnym przyczyn trwałych i zewnętrznych. Atrybucja stabilna oznacza wiarę w to, że zdarzenie spowodowały czynniki, które z czasem się nie zmienią a atrybucja zewnętrzna powoduje poczucie braku sprawstwa na przebieg zdarzeń. Skutkiem takiej postawy jest trwanie w związku, uczenie się znoszenia przemocy oraz stany emocjonalne takie jak depresja i apatia. Należy zatem pamiętać, że żadna kobieta nie trwa w sadystycznym związku „dla przyjemności".

Jak widać istnieje wiele stereotypów dotyczących kobiet, mężczyzn oraz ich roli w społeczeństwie. Pomimo tego, że stereotypy i normy ułatwiają przetwarzanie napływających informacji, należy z nimi walczyć. Przemoc wobec kobiet to naruszenie praw człowieka, a przemoc domowa to przestępstwo Trzeba dążyć do równouprawnienia kobiet i mężczyzn, przestrzegania praw kobiet a także do zmiany systemu edukacji i socjalizacji dzieci, aby następne pokolenia przekazywały sobie normę „równości płci".

Maja Chaudhuri – studentka SWPS

Wyżej wymieniona praca została napisana w ramach modułu specjalizacyjnego "Przeciwdziałanie Przemocy Interpersonalnej" dla studentów SWPS 2010-2011. Większość powstałych podczas modułu prac nie ma charakteru odkrywczego, ale zależy Nam na tym aby wyróżniać studentów mających tzw. " lekkie pióro" oraz uporządkowany styl opisania różnych zjawisk, także z różnych perspektyw. Luis Alarcon Arias

LITERATURA CYTOWANA

Aronson, E.,Wilson, T.D., Alert, R.M. (1997). *Psychologia Społeczna: serce i umysł.* Poznań: Zysk i S-ka

Gilliland E.B., James K.R. (2009). *Strategie interwencji kryzysowej*. (s. 237-276) Warszawa: Parpamedia

Hamer H. (2005). *Psychologia społeczna- teoria i praktyka*. (s. 31-44; 140-158) Warszawa: Difin

Krahe B. (2006). *Agresja*. (s.141-172). Gdańsk: GWP

Lakowska M., Paszkiewicz W., Wiechcińska A., (2008). *Wyprawa po moc: poradnik dla osób doznających przemocy w rodzinie*. Warszawa: Stowarzyszenie Niebieska Linia

Moskowitz B.G. (2009). *Zrozumieć siebie i innych: psychologia poznania społecznego*. (s.555-606). Gdańsk: GWP

Środa M. (2009). *Kobieta i władza*. (s.142-158). Warszawa: W.A.B

Wojciszke B. (2006). *Człowiek wśród ludzi. Zarys psychologii społecznej* . Warszawa: Wydawnictwo Naukowe „Scholar"

Wojciszke B. (2002). *Kobiety i mężczyźni: odmienne spojrzenia na różnice*. Gdańsk: GWP

Program stażowy w Centrum Pomocy Specjalistycznej

Centrum Pomocy Specjalistycznej (CPS) jest ośrodkiem oferującym pomoc psychologiczną i psychoterapeutyczną. Jej forma uzależniona jest od potrzeb osób zgłaszających się. Prowadzimy psychoterapię indywidualną, dla par, rodzin, grup; poradnictwo, konsultacje psychologiczne i wychowawcze. Pomagamy osobom/rodzinom, które znajdują się w kryzysie. Zespół CPS pracuje w oparciu o podejście skoncentrowane na rozwiązaniach (TSR). To właśnie ten sposób pracy wyróżnia nasz ośrodek najbardziej. Podejście skoncentrowane na rozwiązaniach kładzie główny nacisk na szukanie i budowanie najlepszych dla klienta rozwiązań, właściwych dla sytuacji, w jakiej

się znajduje, zamiast analizowania problemu i tego, jak do niego doszło. Jako terapeuci pracujący w podejściu TSR, staramy się dowiedzieć, co nasi klienci chcą osiągnąć, jakie cele i zmiany chcieliby wprowadzić w życie, by mogli uznać, że jest ono dla nich bardziej udane i że czerpią z niego więcej satysfakcji. Staramy się pracować z klientem tak, by nie tylko wiedział, gdzie „nie chce być", lecz przede wszystkim, by wiedział „gdzie chce dojść". Filarem naszego podejścia jest głębokie przekonanie o tym, że klient jest ekspertem od własnego życia i jedynie on zna odpowiednie drogi prowadzące do osiągnięcia postawionych celów terapeutycznych. Jako terapeuci pomagamy klientom w odkrywaniu tych dróg, a nieraz w budowaniu ich od nowa lub inaczej niż dotychczas. Naszymi klientami są zarówno osoby dorosłe jak i dzieci oraz młodzież.

Centrum Pomocy Specjalistycznej jako jeden z nielicznych ośrodków w Polsce (jedyny w Warszawie) ośrodek psychoterapii prowadzi staż psychoterapeutyczny dla osób, które chcą zdobywać i poszerzać swoje umiejętności pracy z klientem w konwencji TSR.

Osoby trafiające do nas na staż, to osoby mające już pewne doświadczenie w pracy z klientem, są najczęściej po lub w trakcie szkoleń/szkół związanych z pomocą psychologiczną/psychoterapeutyczną. Program stażowy obejmuje kilka form praktyki. Podstawą jest praca z klientem. Nasi stażyści w trakcie trwania programu, uczą się pracy psychoterapeutycznej, uczestnicząc – jako obserwatorzy i koterapeuci – w sesjach zarówno indywidualnych jak i rodzinnych, które są prowadzone przez doświadczonych psychologów, psychoterapeutów oraz pedagogów. Jako że towarzyszą oni różnym osobom, mają okazję obserwować różne style pracy w obrębie tego samego podejścia (TSR). Poza aktywnym uczestniczeniem w sesjach psychoterapeutycznych, nasi stażyści uczestniczą również w spotkaniach z osobami będącymi w kryzysie (np. żałoba, napaść seksualna) oraz w konsultacjach wychowawczych. Poza tym osoby uczestniczące w programie stażowym CPS pracują z częścią klientów samodzielnie.

Integralną częścią – zarówno pracy naszego ośrodka jak i programu stażowego – są zebrania kliniczne. Stażyści CPSu, wraz z całym zespołem, regularnie biorą udział w takich spotkaniach. Podczas zebrań klinicznych rozmawiamy na temat naszej pracy z klientem, wspólnie szukamy oraz tworzymy propozycje strategii terapeutycznych, dostosowanych do potrzeb zgłaszanych przez konkretnego klienta/klientów. Dzielimy się swoimi odczuciami, refleksjami, wątpliwościami czy dylematami związanych z pracą terapeutyczną.

Oto jak opisują swoje wrażenia nasi stażyści, którzy w tym kwartale kończą program stażowy:

Monika:

„Staż w CPSie jest niepowtarzalną okazją do zapoznania się z nowoczesnymi szkołami oraz technikami terapeutycznymi, głównie z terapią opartą na budowaniu rozwiązań z klientem. Staż w CPSie jest dla mnie bardzo ważny. Nauczyłam się bardzo dużo. Nauczyłam się zaufania do samej siebie. Poznałam również własne granice. Już wcześniej byłam świadoma, że mam bardzo dobre teoretyczne przygotowanie. Studiowałam terapię narracyjną oraz systemową. Uniwersytet, warsztaty, poprzedni staż z rodzinami. Cenię bardzo wysoko tak te nurty, jak i studia, które zrobiłam. Pomimo tego wiem, iż staż w CPSie na pewno umocnił moje przekonanie, że w tym zawodzie nie można spocząć na laurach. Doszkalanie jest podstawą. Kolejny raz przekonałam się, że "wiem, że nic nie wiem" jest właściwą postawą. Stały kontakt z klientami, z którymi spotykałam się samodzielnie, uzmysłowił mi jeszcze bardziej moją własną odpowiedzialność. Podążałam za klientami, ale to ja byłam odpowiedzialna za merytoryczne ramy, a także za bezpieczeństwo klienta. Mam poczucie, że przez ten rok zdobyłam, albo może tylko rozwinęłam (i wiem, że zawsze będę starać się je rozwijać) umiejętność słuchania, bycia z klientem, towarzyszenia mu, przyjmowania go takim, jakim jest (a również i siebie), umiejętność neutralnego zaciekawienia tematyką wnoszoną przez klienta.

CPS dał mi szansę bezpiecznej pracy z klientem. Wsparcie merytoryczne, liczne spotkania kliniczne, gotowość rozmowy ze strony pracowników. Myślę,

że połowa mojej zdobytej wiedzy narodziła się w trakcie rozmów po sesjach czy podczas spotkań klinicznych. Ważna część stażu, to współpraca z bardziej doświadczonymi terapeutami. Co ważne dla mnie, miałam możliwość obserwacji pracy wieloosobowej grupy bardziej doświadczonych terapeutów, której członkowie sami są na różnych etapach swojej kariery. Mam na myśli możliwość bardzo inspirującego porównywania pracy mojej własnej z pracą bardziej doświadczonych osób, a także pracy tych bardziej doświadczonych z jeszcze bardziej doświadczonymi (sic!).”

Sebastian:

„Patrząc z perspektywy czasu, który upłynął od momentu, kiedy po raz pierwszy przekroczyłem próg CPSu, mogę powiedzieć, że atmosfera tego miejsca oraz pracujący tu ludzie wywarły na mnie większy wpływ niż początkowo się tego spodziewałem. Życzliwość i zaufanie jakimi mnie tu obdarzono spowodowały, że mogę bez obawy dzielić się wszystkimi problemami, które trapią mnie jako początkującego terapeutę. Dzięki temu dowiaduję się mnóstwo nowych rzeczy nie tylko o technikach terapeutycznych, pracy w zawodzie psychologa ale i o samym sobie, a to w moim przekonaniu jest bezcenne. W ogóle, jak się tak zastanawiam, to myślę, że CPS jest jednym z nielicznych znanych mi miejsc, w których mam poczucie bycia we wspólnocie. Tylko proszę nie myśleć, że mają tu miejsce jakieś niecne praktyki, typu sekty czy komuny, broń Boże. Po prostu mam poczucie, że jestem tu akceptowany i wysłuchany, a dodatkowo mam pewien wpływ na to, co się tutaj dzieje. Dla mnie to bardzo ważne.”

Basia:

„Staż był dla mnie okazją do przyjrzenia się sobie w relacji z klientami na różne sposoby uwikłanymi w przemoc i sobie jako terapeucie korzystającemu z narzędzi terapii skoncentrowanej na rozwiązaniach. Zobaczyłam i doświadczyłam, jak bardzo, mimo pewnych cech wspólnych, różnią się od siebie osoby doświadczające przemocy, jak bardzo inna jest każda osoba stosująca przemoc. Razem z klientami doświadczałam chwil załamania, bezsilności i poczucia tkwienia w jednym punkcie, ale również chwil satysfakcji, radości z małych kroków naprzód i poruszenia zmianami, jakie wprowadzali w swoim stosunku do siebie i w relacjach z innymi. Nie przestawało mnie

zadziwiać, jak różnych rzeczy mogą ode mnie (czy od nas, gdy pracowałam w parze) potrzebować i jak ważne w związku z tym jest wnikliwe i empatyczne zrozumienie tych ich potrzeb. Uczyłam się pokory i szacunku dla ich doświadczenia, ich tempa pracy, ich, czasem dalekich od moich życzeń, decyzji. Zobaczyłam też, jak łatwo, pracując z osobami stosującymi przemoc, jest mi zacząć przekonywać je do mojej perspektywy, moich rozwiązań i jak to nie przynosi żadnych efektów, bo nie wypływa z klienta tylko ze mnie.

Staż był też dla mnie czasem przyglądania się temu, w jakim kierunku chciałabym rozwijać się jako terapeuta, w jakim rodzaju kontaktu z klientem czuję się najlepiej. Zobaczyłam, kiedy do terapii skoncentrowanej na rozwiązaniu jest mi bliżej, a kiedy sięgam po dorobek innych szkół terapeutycznych. Jestem przekonana, że wielu z tych doświadczeń nie mogłabym mieć, gdyby nie zostawiana mi przez zespół CPSu duża swoboda działania i zaufanie do tego, że działam w najlepiej pojętym interesie klienta."

Kolejnym elementem programu stażowego jest udział w pracy organizacji pozarządowej jaką jest Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia". Nasi stażyści mają możliwość brać bezpośrednio udział w pracy biura stowarzyszenia, uczestniczyć w realizacji projektów i programów prowadzonych przez „Niebieską Linię". Poznają w ten sposób funkcjonowanie organizacji „od środka".

Sebastian:

Tak na koniec dodam, że spore wrażenie robi na mnie bardzo dobra organizacja CPSu. Taka ilość stażystów, pracowników, klientów, maili, telefonów, spotkań, szkoleń, programów, grafików, stempelków, papiórków – po prostu science fiction. Tutaj to normalne, każdy wie, co ma robić. Wszystko jasne."

Monika:

„Tak naprawę staż w CPSie, to nie tylko staż terapeutyczny, to również praca w stowarzyszeniu. Ta część okazała się dla mnie osobiście równie ważna, jak i praca adepta terapii. Praca na zapleczu stowarzyszenia, przygotowywanie bazy do pracy dla innych osób w stowarzyszeniu (choćby praca w sekretariacie, umawianie klientów, statystyka klientów, nawet zwykłe szykowanie teczek

klientów na przyszły tydzień itp.) dało mi wyobrażenie o funkcjonowaniu tego typu organizacji oraz poradni, o koniecznym nakładzie pracy, jej ergonomii oraz organizacji.

To co ważne i co urzekło mnie od pierwszego kontaktu z osobami związanymi z NL oraz CPSem, to świetna atmosfera, która tu panuje. Decyduje o niej zaangażowanie, a także naturalna i szczera komunikacja. O wyjątkowości tego miejsca oraz stażu decyduje to, że pracujące tu osoby wprowadzają w życie to w co wierzą."

W drugim kwartale 2011r CPS uruchamia kolejny program stażowy, zapraszamy do zapoznania się z naszą ofertą: www.cpsnl.org

Tomasz Majewski – koordynator CPS

Przykładowy Plan Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar

Uczestnicy drugiego stopnia Studiom Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (w tym pisząca te słowa) postanowili podzielić się z czytelnikami Biuletynu Stowarzyszenia „Niebieska linia" opracowanym przykładowym planem gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar[1]. Na podstawie naszych doświadczeń oraz analizy już powstałych programów z różnych gmin w Polsce powstał krótki schemat, który jak mamy nadzieję, pomoże Państwu ujednolicić standardy i uporządkować informacje w tym temacie. Zachęcamy do przesyłania komentarzy oraz własnych pomysłów na to, co powinno wchodzić w skład programu na adres redakcji Biuletynu.

1. Ramy czasowe programu (3-4 lata).
2. Podstawy prawne programu (zadania które spoczywają na gminie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w oparciu o ustawę z dnia 29

[1] Zgodnie z Ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, każda gmina zobowiązana jest utworzyć gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar.

lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie DZ. U. z 2005r. Nr 180, poz 1493 z późn zm.) czyli:

- opracowanie i realizacja programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności przez działania edukacyjne, służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

3. Charakterystyka zjawiska, jego specyfiki, analiza zasobów i potrzeb (skala zjawiska na danym obszarze – podać konkretne dane z konkretnych instytucji, np. pomoc społeczna, sąd, policja, punkty konsultacyjne, itp.; jeżeli na terenie danej gminy były robione jakieś badania – wspomnieć o wynikach i odnieść je w analizie do ogólnopolskiego zjawiska przemocy wraz z wnioskami).

4. Skala zjawiska - statystyki + odwołanie się do skali kraju, metodologia. 5. Charakterystyka gminy, analiza zasobów i potrzeb.

6. Zagrożenia - słabe strony w realizacji określonych zadań (np. niskie zaangażowanie w realizację zadań, nadmierne obowiązki, brak motywacji finansowej – jak również słabe strony po stronie społeczności lokalnej - stereotypy bierna postawa do zmiany itp.).

7. Cele:

- ogólne (długofalowe),
- szczegółowe (określenie czasookresu).

8. Zadania:

- co trzeba zrobić, by osiągnąć cele,
- co, gdzie, kiedy, kto (odpowiedzialność), i dla kogo, (za ile i kto finansuje).

9. Koordynator odpowiedzialny za program oraz kilku koordynatorów ds. realizacji konkretnych projektów.

10. W jaki sposób będzie monitorowana i oceniana realizacja ,,poszczególnych" zadań (należy odróżnić od ewaluacji).

11. Ewaluacja ->spodziewane rezultaty + wskaźniki i narzędzia ewaluacji.

12. Kosztorys zbiorczy i źródła (plan finansowy/budżet mógłby być załącznikiem do programu).

Opracowanie: Ewelina Bazyluk, Izabela Kowalska, Robert Smyczyński, Joanna Tańska, Mariusz Wyralski

Oferta dla osób stosujących przemoc w rodzinie

Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia" zaprasza do udziału w bezpłatnym programie dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Program prowadzony jest w oparciu o podejście skoncentrowane na rozwiązaniach.

Zapisy:
Osobiście lub telefonicznie, od poniedziałku do piątku w godzinach 9.00 -15.00 w biurze Stowarzyszenia „Niebieska Linia" ul. Żurawia 16/20, 00-515 Warszawa (wejście w podwórko przy numerze 20) tel. 22 499-37-33.

Zgłoś się do nas !!! Nigdy nie jest za późno na przerwanie przemocy !!!

Program finansowany ze środków Biura Polityki Społecznej Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy.

Bezpłatne seminarium z obszaru przemocy w rodzinie

Z przyjemnością informujemy, że w 2011 r. w ramach działań Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia", zadania realizowanego przez **Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia**", na zlecenie Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, kontynuujemy prowadzenie cyklu seminariów dla członków Porozumienia „Niebieska Linia".

Seminaria mają charakter doskonalenia zawodowego. Staramy się w trakcie ich prowadzenia przekazywać Państwu wiedzę praktyczną opartą o nasze doświadczenia w pracy z klientami oraz analizę sytuacji z praktyki, stwarzając tym samym okazję do wymiany doświadczeń i dobrych praktyk. W 2011 r. będziemy koncentrować się głównie na znowelizowanej ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zmianach, które przyniosła, nowych procedurach, rozporządzeniach i ich praktycznym zastosowaniu.
W tym roku, tak jak w ubiegłym, będziemy realizować 4 seminaria w następujących obszarach tematycznych:

I. Doskonalenie działań prawnych w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
II. Praca w zespołach interdyscyplinarnych i rozwijanie współpracy służb.
III. Ochrona ofiar poprzez prowadzenie działań edukacyjno – korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w nurcie interwencyjnym i pomocy psychologicznej.
IV. Aktualne zmiany prawne w ustawach i innych aktach prawnych dotyczących przeciwdziałania przemocy

Każde seminarium będzie trwało jeden dzień, 8 godzin dydaktycznych, co w praktyce oznacza pracę od 10.00 do 16.00 w trakcie każdego z nich.
Miejsce prowadzenia seminarium - centrum Warszawy: lokal Stowarzyszenia „Niebieska Linia" ul. Żurawia 16/20
Możliwa liczba uczestników na jednym seminarium do 30 osób.

Seminaria będą odbywały się w miesiącach: marcu, czerwcu wrześniu i grudniu. Informacja o terminach i szczegółowej tematyce kolejnych seminariów pojawi się na dwa miesiące przed terminem każdego seminarium. Informacje będą dostępne na stronach internetowych:
www.niebieskalinia.info i www.niebieskalinia.org

UWAGA!!! Udział w seminariach jest bezpłatny, ale nie zwracamy kosztów podróży.

Pierwsze seminarium z zakresu doskonalenia działań prawnych w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz pracy w zespołach interdyscyplinarnych odbędzie się 16 marca 2011r.

Temat seminarium: **„Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – aktualny stan prawny. Praktyka pracy w zespołach interdyscyplinarnych."**

Seminarium będzie składało się z dwóch 4 godzinnych części:

Pierwsza część będzie dotyczyła aktualnego stanu prawnego związanego z nowelizacją ustawy, omówienia przepisów, które do tej pory zostały wprowadzone w życie i są obowiązujące.

Poprowadzi ją prawnik – Grzegorza Wronę - praktyk pracujący w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, współpracownik Stowarzyszenia na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia", członek Rady Ekspertów ds. Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie przy PARPA.

Druga część seminarium będzie dotyczyła praktyki pracy z zespołach interdyscyplinarnych, czyli jak zapisy w ustawie można przekładać na działania praktyczne, jak je realizować w codziennej pracy służb zobowiązanych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie, jak współpracować w ramach działań zespołów interdyscyplinarnych.

Tę część seminarium poprowadzi Wanda Paszkiewicz, Kierownik Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia", vice prezes Stowarzyszenia „Niebieska Linia", która ma doświadczenia w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w kilku dzielnicach Warszawy oraz praktycznym tworzeniu koncepcji i pracy zespołów interdyscyplinarnych.

Jak zakwalifikować się na seminarium?

KROK I: Prosimy o nadesłanie wypełnionego formularza zgłoszenia– jedną wybrana drogą:

- w wersji elektronicznej na adres biuro@niebieskalinia.info, lub
- w wersji „do wysłania pocztą tradycyjną" (tu bardzo prosimy pisać drukiem!)

Adres: Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska

Linia” Al. Jerozolimskie 155, 02-326 Warszawa - z dopiskiem „Seminarium”, lub fax: 22 666 10 35

Termin nadsyłania kwestionariuszy: 4 marca 2011 r.

KROK II: Osoby zakwalifikowane do udziału w seminarium zostaną powiadomione o tym fakcie drogą e-mailową.
KROK III: Udział w seminarium osoby zakwalifikowane potwierdzają jedna z wybranych dróg: e-mailową (biuro@niebieskalinia.info) lub telefoniczną (22 666 10 36)
Jeżeli potrzebują Państwo szczegółowych informacji prosimy o kontakt z koordynatorem tego działania:

Anna Wiechcińska
koordynatorzy@niebieskalinia.info
tel. 502 17 93 90
lub Biurem Pogotowia “Niebieska Linia” 22 666 10 36